
CS-VERSLAG – RIEN DE RUIJTER

Beste SWG-ers: alweer een nieuw jaar voor ons. Ik hoop dat jullie in goede gezondheid maar weer vaak op het strand mogen komen en mooie waarnemingen kunnen doen. Het afgelopen jaar heb ik vijf volle CS-verslagen mogen schrijven en als jullie weer voldoende vondsten willen doorgeven, gaat dat ook dit jaar wel weer lukken.

In dit verslag wat oude waarnemingen maar ook de eerste van het nieuwe jaar. Het verslag kwam tot stand door waarnemingen van: Harald de Haan, Gerrit Doeksen, Hessel Haantjes, André Staal, Peter Moerdijk, Rob Dekker, Arie Twigt, Rineke Gronert, Kees Peeters, Jasper Schaaf, SWG-groep regio Alkmaar, Wilbert Kerkhof, Marianne Ottervanger, Jaap van Egmond, Gerhard Cadée, strandwacht IJmuiden, Katie van der Wende en mijzelf.

WIERN

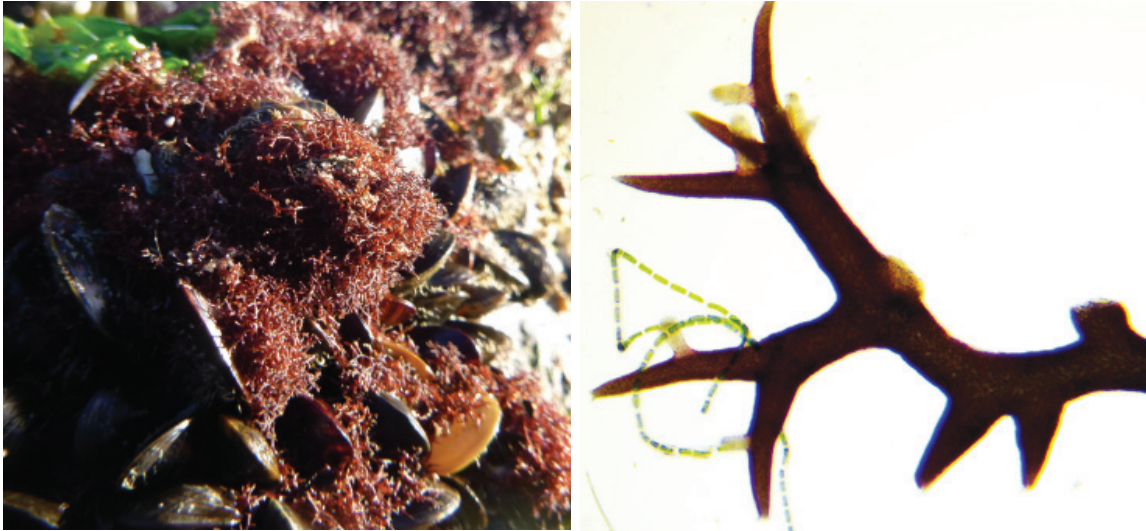
Op 10-09 vond ik bij IJmuiden een riemwiervoetje dat vol zat met juve-niele struikjes van andere wiertjes. Dit waren o.a. *Ceramium echinotum*, *Ceramium flaccidum*, *Plocamium cartilagineum* (fig. 1) en *Trailliella intricata*. Deze laatste soort zat ook bij de wiertjes die ik op 29-10 vond bij Bergen aan Zee, samen met *Gelidium* cf. *pusillum*, *Colaconema nemalione*, *Antithamnion hubbsii* en *Antithamnion densum*.

Bij Egmond aan Zee lag er op 05-11 ook veel wier op het strand. Het waren fragmenten van blaaswier *Fucus vesiculosus*, knotswier *Ascophyllum nodosum*, Japans bessenwier *Sargassum muticum*, hauwwier *Halidrys siliquosa* en veterwier *Chorda filum*. En op deze laatste soort zaten veel andere wiertjes zoals rood horentjeswier *Ceramium virgatum*, *Ceramium pallidum*, struikbuiswier *Neosiphonia harveyi*, *Antithamnionella ternifolia*, *Falkenbergia rufolanosa*, *Sphacelaria* spec., breed darmwier *Ulva linza* en *Hincksia granulosa*. Deze laatste soort vond ik ook op 26-11 bij Camperduin op een plastic bakje, samen met *Hincksia mitchelliae*,

Figuur 1. Kamwier *Plocamium cartilagineum*, St Margarets Bay, UK (foto: Frank Perk).

Ceramium siliquosum, juveniele plantjes van dunsteeltje *Petalonia fascia* en saucijsjeswier *Scytosiphon lomentaria*. En ook nu weer werden de meeste wiertjes gedetermineerd door Herre Stegenga. Door de strandwacht IJmuiden werd op 17-12, tussen de mossels op de pier, het roodwiertje puntig korstmoswier *Caulacanthus okamurae* (fig. 2) gevonden.

Figuur 2. Puntig korstmoswier *Caulacanthus okamurae* (foto's: Frank Perk).

KREEFTACHTIGEN

Een *Megabalanus coccopoma* werd gevonden door Harald de Haan op 17-02 in Den Helder op een kabelboei. Ikzelf vond op 19-12 een aantal exemplaren van de Afrikaanse zeepok *Solidobalanus fallax* op een stuk plastic bij Egmond

Figuur 3. *Balanus trigonus* (foto's: Kees Peeters).

aan zee. Op dit plastic zaten ook een paar ritspokken *Verruca stroemia* en 20x vulkaantje *Balanus perforatus*. Op 31-12-2017 vond Kees Peeters op het strand van Terschelling in de buurt van het Reddinghuisje een kreeftenfuik (hierover wellicht in een volgend nummer meer). Van de zeepokken vielen naast de gewone zeepok (*Semibalanus balanoides*) enkele fraai ontwikkelde vulkaantjes (*Perforatus perforatus*) én een afwijkende zeepok op. Kees mailde een foto naar Gerrit Doeksen, die enthousiast reageerde: het gaat om *Balanus trigonus* (fig. 3). Een bijzondere vondst die al wel enkele malen gemeld is in België, maar hier wel heel speciaal is: er is zelfs geen Nederlandse naam voor.

WEEKDIEREN

We beginnen met een paar oude meldingen. Onlangs kreeg ik van Trudy Kühne een paar doosjes met schelpen, die kwamen uit de verzameling van Rineke Gronert. Helaas zaten er niet bij alle monsters gegevens met de datum en vindplaats, maar in de doosjes waarbij dat wel het geval was, zaten een paar leuke dingen. Op 10-09-90 werd er op een jerrycan een doublet van de groene dekschelp *Monia squama* gevonden op het strand van Petten. Op 30-08-93 werd deze soort ook gevonden op een plastic kistje bij de Hondsbossche zee-wering en op 27-03-95 op een kreeftenfuik bij Petten. Op 31-07-93 lag er op het strand bij Petten ook een jerrycan waarop niet alleen 25 doubletten van de schilferige dekschelp *Heteranomia squamula* en 2 doubletjes van de wijde mantel *Aequipecten opercularis* zaten, maar ook een doublet van een vleugel-oester *Pteria hirundo* (fig. 4). In een ander doosje zaten 41 klepjes (en één

Figuur 4. Vleugeloester *Pteria hirundo*, 31-7-93 (foto: Rien de Ruijter).

paletje) van de scheepsworm *Psiloteredo megotara* die werden gevonden in een stuk grenenhout op het strand van Castricum op 26-08-93.

Jasper Schaaf stuurde ook weer een serie waarnemingen uit 2017 van verschillende locaties. Zo was hij gedurende het jaar een paar keer bij de Zandmotor en op 03-02 vond hij daar o.a. 2x eierschelp *Gastrana fragilis*, 1x Groenlandse wenteltrap *Epitonium greenlandicum* en een gewelfde mantel *Flexopecten flexuosus*. Op 14-03 verzamelde hij daar o.a. 2x *Nassarius aff. goreensis* en 4x stekelhoren *Ocenebra erinacea*. Deze twee soorten vond hij ook op 08-05 samen met een kleine fuikhoren *Nassarius pygmaeus* en een asgrauwe tolhoren *Gibbula cineraria*. Op 15-05 raapte hij 2x de verdikte fuikhoren *Nassarius incrassatus* op en op 22-05 2x grote astarte *Tridonta borealis* en 3x spoelhoren *Acteon tornatilis*. Deze laatste twee soorten vond hij daar ook eind november, samen met een scheve hartschelp *Parvicardium exiguum* en een groot fragment van een *Euroscaphella lamberti* (vooral bekend van de Kaloot).

Ook bezocht Jasper Schiermonnikoog een paar keer en meldde hij van de periode 21 tot 27-04 o.a. 5x noordkromp *Arctica islandica*, 1x stevige platschelp *Arcopagia crassa*, 4x noordhoren *Neptunea antiqua*, 1x slanke noordhoren *Colus gracilis*, 1x pelikaansvoet *Aporrhais pespelicani* en 2x tere hartschelp *Acanthocardia paucicostata*. Op 26-07 verzamelde hij bij paal 7 een Turtons wenteltrap *Epitonium turtonis* en op 05-12 een flink fragment van een pholade *Pholas dactylus*. Half augustus was Jasper een paar weken op Terschelling en ook daar verzamelde hij weer een hoeveelheid soorten, o.a. 2x geruite tapijtschelp *Ruditapes decussatus*, 3x dubbeltjesschelp *Lucinella divaricata*, 2x (brede) kleine zwaardschede *Ensis ensis (phaxoides)*, 1x Turtons wenteltrap *Epitonium turtonis*, 2x paardenzadel *Anomia ephippium*, een gave klep van de eierschelp *Gastrana fragilis* en vier grote slotfragmenten van de brede standschelp *Mactra glauca*. Aan de wadkant werd een meertandig muizenootje *Myosotella denticulata* gevonden. Ook Ameland werd bezocht door Jasper en wel begin oktober. De leukste vondst van die zoektocht was een bijna gaaf klepje van de pholade *Pholas dactylus*.

Ook kreeg ik een serie meldingen uit 2017 van Peter Moerdijk. Al zijn waarnemingen deed hij op Neeltje Jans. Zo vond hij op 15-01 drie doubletten (2x levend, 1x dood) van de Noorse hartschelp *Laevicardium crassum*. Op 20-01 vond hij twee doubletten, met vleesresten, van de venusschelp *Chamelea striatula*, een vers exemplaar van het ongevlekt koffieboontje *Trivia arctica*, 36x elliptische strandschelp *Spisula elliptica* (waarbij ook levende dieren) en

1x wijde mantel *Aequipecten opercularis* (losse klep maar wel met vleesresten). En dit lag allemaal op het strand na een periode van harde oostelijke wind. Op 11-06 was Peter bij de getijdenpoel en zag daar een levende priktolhoren *Calliostoma zizyphinum*; op 20-12 werd door hem een levend wenteltrapje *Epitonium clathrus* waargenomen. En zijn laatste melding was die van een kleine alikruik *Melarhapha neritoides* op 28-12, hoog in het litoraal tussen zeepokken.

Deze soort is dus niet alleen terug bij Scheveningen maar komt blijkbaar weer langs de hele kust voor, want ook Rob Dekker meldde de kleine alikruik, maar dan van Texel. Hij vond op 16-10 twee exemplaren tussen de basaltblokken langs de dijk bij het Horntje.

Tussen de byssusdraden van mossels *Mytilus edulis*, die aan een steigerpaal bij het Horntje zaten, vond Rob op 31-10 wel 65 exemplaren van het mosselslurpertje *Odostomia scalaris*, en op 22-11 vond hij twee purperslakken *Nucella lapillus* onder stenen onderaan de dijk bij het Horntje.

Figuur 5. Groot tafelmesheft *Ensis siliqua* (foto: Gerrit Doeksen).

Gerrit Doeksen stuurde ook een lijstje met waarnemingen. Hij meldde van 30-01 een doublet van de gevlamde tapijtschelp (met vleesresten) *Politapes rhomboides* bij paal 18 op Terschelling: een exemplaar dat waarschijnlijk eerder die maand aanspoelde na de storm $\pm$ twee weken daarvoor. Zo ook het doublet met schelpdier van de Noorse hartschelp *Laevicardium crassum* dat dezelfde dag werd gevonden door Hessel Haantjes, ook op Terschelling. Op 21-11 vond Gerrit een doublet (met schelpdier) van de wijde mantel *Aequipecten opercularis* bij paal 14. Op 15-12 meldde hij enkele doubletten van het groot tafelmesheft *Ensis siliqua* tussen paal 7 en 19 (fig. 5) alsmede bij paal 18 een doublet van een Noorse hartschelp *Laevicardium crassum* en een levend doublet van de gedoornde hartschelp *Acanthocardia echinata*.

Deze laatste soort was ook al gemeld door André Staal. Hij vond op 31-07 drie fossiele kleppen op de Engelmansplaat. Ook verzamelde hij toen 1x geknobbelde hartschelp *Acanthocardia tuberculata*, 1x noordkromp *Arctica islandica*, 1x stevige strandschelp *Spisula solida* en 1x pleistocene strandschelp *Macra plistonaeerlandica*. Op 23-11 was André op Ameland en vond hij bij paal 17 een fossiele klep van de bonte mantel *Mimachlamys varia* en lagen er bij paal 18 een enorm aantal halfwas doubletjes van de halfgeknotte standschelp *Spisula subtruncata*.

Arie Twigt vond op 16-11 een plastic kratje op het strand tussen Katwijk en Noordwijk met daarop drie doubletjes van de bonte mantel *Mimachlamys varia* en een doublet van de noordse rotsboorder *Hiatella arctica*. Op 25-11 lag er op dat strand een doublet van de Filipijnse tapijtschelp *Ruditapes philippinarium*. Een wat oudere waarneming die Arie doorgaf was die van een beschadigd exemplaar van de geknobbelde tolhoren *Gibbula magus*, gevonden op 11-04 bij Katwijk. Een soort die slechts 1x in het CS voorkomt van de locatie 'Kwade Hoek' op Goeree, is de noordhoren *Neptunea antiqua*. Katie van der Wende vond er één op 01-12 bij paal 6 (fig. 6).

Figuur 6. Noordhoren *Neptunea antiqua* (foto: Katie van der Wende).

Een beetje gruis dat ik verzamelde op 19-12 bij Egmond aan Zee leverde een leuke waarneming op, want naast o.a. een flink aantal losse klepjes en doubletjes van het tweetandschelpje *Kurtiella bidentata* en klepjes van het ovale zeeklitschelpje *Tellimya ferruginosa* zat er ook een klepje tussen van een geribd zeeklitschelpje *Montacuta substriata* (fig. 7).

Figuur 7. Geribd zeeklitschelpje *Montacuta substriata* (foto: Rien de Ruijter).

MOSDIERTJES

Een onderdeel van een kreeftenfuik dat ik vond op 05-11 bij Egmond aan Zee bleek begroeid met maar liefst 35 soorten mosdiertjes. Een paar van de minder vaak gevonden soorten zijn geitenhoornmosdiertje *Crisidia cornuta*, *Plagioecia sarniensis*, *Cauloramphus spinifer*, *Puellina innominata*, *Figularia figularis*, *Escharoides coccinea*, *Schizomavella cuspidata*, *Rhynchozoon bispinosum*, *Escharella labiosa*, breedbladig mosdiertje *Flustra foliacea* (maar dan vlakke eerstejaars kolonies), *Tubulipora lobifera*, *Phaeostachys spinifera* en *Membraniporella nitida*. Deze laatste soort zat ook op een stuk plastic dat ik op 19-12 vond bij Egmond. Een paar andere soorten (er zaten er 23 op) van dit plastic zijn o.a. *Celleporina caliciformis*, *Eurystrotos compacta*, *Cryptosula pallasiana* en een mooi struikje spiraalmosdiertje *Bugula plumosa* (fig. 8). Aan de binnenkant van een klein plastic flesje zaten nog een paar mooie kolonies *Fenestrulina delicia*.

Figuur 8. Spiraalmosdiertje *Bugula plumosa* (foto: Rien de Ruijter).

Voor de determinatie van een aantal soorten had ik toch weer de hulp nodig van Hans De Blauwe, waarvoor hartelijk dank.

Op 17-12 werd er bij IJmuiden door de strandwacht een stukje touw gevonden met daarop een kolonie van de grijze zeevinger *Alcyonidium condylocinereum* (fig. 9).

Dan een kleine rectificatie:

In het vorige verslag schreef ik dat het mosdier *Reptadeonella insidiosa* 2x eerder werd gevonden in Zeeland door Katie van der Wende. Dit was echter op 13-05-14 op Terschelling en op 29-03-15 bij Ouddorp op Goeree Overflakkee.

GEWERVELDEN

De SWG-groep regio Alkmaar was op 10-09 op het Banjaardstrand en vond daar naast heel veel schelpen ook een paar visjes. Het waren juveniele exemplaren van de sprot *Sprattus sprattus*, haring *Clupea harengus*, sardien *Sardina pilchardus* en ansjovis *Engraulis encrasicolus* (fig. 10).

Figuur 9. Grijze zeevinger *Alcyonidium condylocinereum* (foto: Frank Perk).

Wilbert Kerkhof en Marianne Ottervanger waren op 23 en 24-10 op Ameland en verzamelden daar zeven eikapsels van de stekelrog *Raja clavata*. Eikapsels van de stekelrog *Raja clavata* werden op 09-10 ook gevonden door Jaap

Figuur 10. Ansjovis *Engraulis encrasicolus* (foto: Henk Witte).

Figuur 11. Kleinoogrog *Raja microocellata* (foto: Jaap van Egmond).

van Egmond. Het waren er twee en lagen op het strand tussen Katwijk en Noordwijk. Op dat zelfde stuk strand vond Jaap op 15-11 een eikapsel van de kleinoogrog *Raja microocellata* (fig. 11). Ook Gerhard Cadée vond een eikapsel van *Raja microocellata*: op 26-11 op Texel tussen paal 15 en 16. Tijdens de strandwacht bij IJmuiden op 19-11 werden er ook eikapsels gevonden en wel 1x stekelrog *Raja clavata*, 1x gevlekte rog *Raja montagui* en 8x hondshaai *Scyliorhinus canicula*.

Adres CS-man: rien-tien@ziggo.nl
